

B. Metodika princípov rozhodovania Pamiatkového úradu SR vo veciach stavebnotechnického /alebo reštaurátorského/ zásahu

časť 3.
Požiadavky na predprojektovú a projektovú prípravu

Vypracoval:
Róbert Erdélyi

Príloha č. 2 Všeobecné odporúčania na správne nastavenie projektu obnovy

V projekte (napr. v úvode sprievodnej správy) musia byť definované základné princípy a ciele obnovy. Tak sa zabezpečí najväčšia pravdepodobnosť, že sa so základnými a najpodstatnejšími požiadavkami oboznámia všetci dodávatelia zúčastnení na procese obnovy. Tento text môžeme chápať ako preambulu – a jeho znenie závisí od individuálnych podmienok každej stavby/projektu, niektoré znenia sú ale aplikovateľné na všetky (alebo takmer na všetky) pamiatkovo chránené, resp. na všetky historické stavby postavené tradičnými postupmi z tradičných materiálov.

NIEKTORÉ KONKRÉTNE ODPORÚČANIA A TEXTY PRE PROJEKT + TECHNICKÉ-SPRIEVODNÉ SPRÁVY (P), REALIZÁCIU (R), VEREJNÉ OBSTARÁVANIE (O)

č.	Odporúčanie	P	R	O
1	Všeobecný metodický, resp. metodicko-technický pokyn: Odstránením nevhodných úprav navrátiť objektu jeho prirodzené fungovanie, príp. aj vzhľad z poslednej hodnotnej historickej etapy, ktorá nedevalvovala pamiatkové hodnoty ani nezasahovala negatívne (materiálovo, technicky) do hmotnej podstaty a vzhľadu objektu – resp. ak to nie je možné (veľký úbytok originálnych prvkov, nedostatok podkladov, metodické rozpory a pod.) – je potrebné riadiť sa touto zásadou do uplatniteľnej a pre pamiatku vhodnej miery. Navrátiť dobové technické riešenia a prvky realizované v súlade s predošlou vetou tradičnými remeselnými postupmi skúsenými remeselníkmi (výnimka pre pamiatky moderného staviteľstva a pre objekty, kde by takéto zásahy znamenali riziko neúmerneho poškodenia historickej substancie).	X		
2	Pri obnove je nutné v čo najväčšej miere použiť historické stavebné technológie, ktoré materiálovo a funkčne nadviažu na existujúce konštrukcie. Ich postupy sú z veľkej miery šetrnejšie k životnému prostrediu z dôvodu, že ich základom sú prírodné materiály, v ideálnom prípade dostupné v blízkom okolí. Súčasné staviteľstvo ponúka rýchle možnosti realizácie stavebných prác v takmer akýchkoľvek klimatických podmienkach (a ak sa dodržia všetky detaily a odporúčania výrobcov na technológiu postupu, takýto výsledok je v rámci úplnej novostavby zaručený a predvídateľne pozitívny). Ak sa ale takéto technológie použijú v historickej stavbe, výsledok síce môže pôsobiť pre laika pozitívnym dojmom aj niekoľko rokov, nekompatibilita materiálov a princípov fungovania sa ale vždy prejaví - častokrát až ako havarijný stav niektorej z konštrukcií.	X		X
3	Pomalšia postupná obnova tradičnými technológiami a postupmi s použitím tradičných a k dobe vzniku konštrukcie príslušných materiálov so sledovaním dopadu dielčích prác (sledovanie vlhkosti konštrukcií, sledovanie posunov konštrukcií/úsekov stavby v rámci statických pozorovaní a pod.) s následným spresnením ďalších postupov je najvhodnejšou formou obnovy historickej architektúry. Pri obnove tradičnými technológiami je nutné prísne dodržiavať stanovené pravidlá a časové nadväznosti pre jednotlivé práce, najmä stavebné práce mokrých procesov. Tiež je potrebné priebežne sledovať fyzicko-technologické parametre prostredia, aby sa neprekročili medzné hodnoty vzdušnej vlhkosti a pod. Použitím tradičných postupov a materiálov obnovíme prirodzené, stabilizované fungovanie konštrukcií s rešpektovaním ich prirodzených technických a estetických vlastností, ku ktorým patrí aj potreba priebežnej údržby (historický objekt a jeho konštrukcie nebudú nikdy bezúdržbové).	X	X	X

4	<p>Je dôležité podotknúť, že prirodzenou vlastnosťou tradičných povrchových úprav je ich starnutie - získavajú patinu a mierne povrchové poškodenia, ktoré sa však na rozdiel od novodobých materiálov neprejavujú skokovo (odtrhnutia omietok vo veľkých kryhách následkom poškodenia podkladu, kedy moderná povrchová úprava je odolnejšia ako murivo a pod.), ale prejavujú sa postupným miernym ubúdaním povrchovej úpravy a následne hmoty omietok v exponovaných polohách (zavlnuté, zasolené murivá v okolí styku s terénom, prípadne v miestach vzliňajúcej vlhkosti alebo pri päte muriva na strane, vystavenej hnaným dažďom), pričom murivo pod nimi zostáva vďaka vhodnejším vlastnostiam (tvrdosť materiálu, prievzdušnosť) dlhodobo v lepšej kondícii, pričom aj po výskyte drobných výpadkov povrchovej úpravy je murivo chránené pred poveternosťou lepšie ako v prípade kryhových odtrhov novodobých materiálov. Toto je podstatný rozdiel oproti novodobým materiálom a nekompatibilným základným princípom ich fungovania s historickou stavebnou substanciou.</p>	X		X
5	<p>Preferovať použitie vápenných mált (v prípade potreby s hydraulickými prísadami), pripravených tradičnou technológiou v situáciách, ktoré nie sú určené na reštaurovanie – pričom ani v týchto polohách túto technológiu nevylučujeme – je však na rozhodnutí konkrétneho reštaurátora, či zvolí horúcu maltu, maltu z odležaného haseného vápna alebo vrecovanú NHL maltu, pričom v súlade s nastavením technológie odporúčame v prípade NHL mált vo väčšine polôh zmesi triedy NHL 2. Vždy platia zásady: malta sa podobá pôvodnej malte vo farbe, textúre a detaile; malta je mäkkšia, čo sa týka pevnosti v tlaku (pozn.: pevnosť múrom dodávajú správne kladené kamene, nie pevnosť malty) a pórovitejšia ako zabudovaná tehla alebo kameň; malta je taká mäkká, alebo mäkkšia a taká pórovitá, alebo pórovitejšia ako pôvodná malta. Zároveň znižovanie pevnosti materiálu, modulu pružnosti (E) a miery zmršťovania musí prebiehať od nosiča omietky smerom von. Rovnako sa musí zvyšovať difúzna priepustnosť.). Pozn.: ako hydraulická prímes je najvhodnejší metakaolín, ktorý v porovnaní s inými prísadami vykazuje prierezovo (a v mnohých hodnotách aj absolútne) najlepšie vlastnosti; najviac sa mu približuje použitie tehlovej drte¹. Je možné použitie trassových prísad/puzolánov (orig. "pozzolan", ale tiež „pucolány“, puzzolan, a pod.) alebo románskeho cementu (najmä pre obnovu hist. mált a omietok z 19. a začiatku 20. storočia).</p>	X	X	X
6	<p>Preferovať použitie vápenných interiérových a exteriérových omietok z haseného vzdušného vápna (v prípade potreby s tradičnými prísadami - uhliky, tehlová drť a pod., resp. metakaolín) s vápennými nátermi s prírodnými pigmentami – s vedomím skutočnosti, že aplikácia týchto omietok a náterov bude mať dočasnú vizuálnu stabilitu; zároveň to je však jediný spôsob, ktorý zaručí prirodzené starnutie stavby a získavanie prirodzenej patiny (moderné materiály, napr. vápenné farby so stabilizačnými prísadami a dokonalým rozmiešaním, prinášajú neprirodzený vzhľad bez nedokonalostí, ktoré zjemňovali vzhľad stavieb až do 2. polovice 20. storočia).</p>	X	X	X
7	<p>Pre miešanie vápenných zmesí je vhodnejšia a efektívnejšia horizontálna stavebná miešačka, je vhodné ju predpísať do sprievodnej správy projektu.</p>			
8	<p>V interiéroch VŽDY používať priedušné nátery (ideálne vápenné nátery na omietkach a prírodné olejové nátery na dreve), aby bolo zabezpečené prirodzené fungovanie konštrukcií (nátery, ktoré pôsobia ako parobrzdza/parozábrana, spôsobujú kondenzáciu pár na povrchu a následné plesne, resp. lokálne koncentrované vsakovanie do konštrukcií cez poškodenia náteru).</p>	X	X	X

¹ Vid' relevantné výskumy z posledného desaťročia.

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA NA SPRÁVNE NASTAVENIE PROJEKTU OBNOVY

9	<p>Pre vápenné malty a omietky je nutná okrem správnej prípravy (očistenie a navlhčenie – podkladu, murovacieho materiálu; a pod.) aj správna starostlivosť – vlhčenie a ochrana samotnej malty/omietky pri zrení atď.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pre dosiahnutie tohto cieľa je vhodné v projekte predpísať hadicové rozvody (ideálne „vápenej vody“²) po lešeniach, resp. relevantných úsekoch stavby. <p>Pri všetkých prácach (vrátane obdobia po vykonaní prác – tzv. zrenie materiálov) musia byť striktné dodržané všetky návody a odporúčania, uvedené v projekte, vrátane priebežnej starostlivosti o realizované konštrukcie a povrchy vrátane náterov.</p>	X	X	X
10	<p>Pri realizácii s použitím tradičných materiálov a tradičných postupov nie je možné vopred stanoviť zoznam všetkých „necertifikovaných“ výrobkov, materiálov a technológií. Použitie necertifikovaných materiálov sa predpokladá a je umožnené § 2 ods. 2 písm. c) zákona č. 133/2013 Z. z. o stavebných výrobkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pri obnove pamiatky sa však predpokladá napr. aj opätovné využitie murovacieho materiálu zo zaniknutých/rozoberaných historických konštrukcií³ a pod., takže medzi necertifikované materiály môžeme počítať najmä murovací materiál, „horúcu maltu“, ručne kované klince a železné pláty a obdobné prvky.</p>	X		X
11	<p>Necertifikované materiály a vady diela/záruka: Všeobecne môžeme napísať, že za vady by sa nemali považovať procesy súvisiace s prirodzenými vlastnosťami (nie však s nedokonalou zvládnutou technológiou alebo nekvalitným materiálom) – a to napríklad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prirodzené zmeny farebnosti vápenných náterov (počíta sa s prirodzeným správaním vápenných náterov, ktoré sa postupom času prejavujú lokálnymi rozdielmi na základe rôznych vplyvov – vlhkosť, pôsobenie poveternosti a slnečného žiarenia, chemické zloženie podkladu atď.) – čo je žiaduci stav (prirodzená mierna nerovnomernosť farieb, stopy ručného nanášania a pod.), - mierne postupné povrchové narušenie (v priebehu záruky však v minimálnom rozsahu, počínajúc miernym úbytkom vápenných náterov) najviac atakovaných povrchov (napr. časti fasád nad terénom, časti fasád, vystavené hnanému dažďu a pod.), - naopak, za chybu sa považuje rozpadávanie a odpadávanie častí omietok, resp. hĺbkové poškodenia alebo poškodenia, spôsobené nekvalitným spracovaním omietok (napr. nadmerné „odfrkavanie“ materiálu, spôsobené nedohasými zrnami vápna a pod.), praskliny omietok z nesprávneho vyzrievania/vysychania omietok a pod. 	X		X
12	<p>Jednoznačné pokyny z projektu organizácie výstavby (POV):</p> <ul style="list-style-type: none"> - nutnosť dôkladného plánovania a synchronizácie/koordinácie a kontroly prác, - nutnosť ochrany pred možným požiarom (z blesku, z prác využívajúcich otvorený oheň alebo produkujúcich iskry/teplo), - nutnosť priebežnej ochrany pred zrážkami (strechy, okolie stavby, nádvoria, ...) - počas všetkých stavebných prác je nutné zabezpečiť odvod zrážok a zamedziť ich vsakovaniu do konštrukcií a do odkrytého podlažia a to aj v čase prebiehajúcich prác na konkrétnych úsekoch stavby (dočasné 	X	X	X

² Voda zo sudov s haseným vápnom (po usadení vápna).

³ S čím musí aspoň v odhadovanom rozsahu počítať už aj rozpočet/výkaz výmer a tabuľka odpadov.

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA NA SPRÁVNE NASTAVENIE PROJEKTU OBNOVY

	<p>konštrukcie, zachytávajúce zrážky a odkláňajúce toky von z objektu/od objektu),</p> <ul style="list-style-type: none"> - riešenie vlhkosti alebo možného zatečenia vody pri prácach s vodou (maľovanie, miešanie stavebných zmesí, jadrové vrtanie s vodným chladením, čistenie nástrojov atď.), - ochrana zachovávaných podláh počas stavby (presuny hmôt, vnútorné lešenie atď.), - ochrana hodnotných prvkov stavby – vid' bod č. 13. 			
13	<p>V rámci projektu vytvoriť Zoznamy chránených prvkov a výkresovú dokumentáciu k nim pre každú miestnosť /každý priestor, úsek stavby/ – zalaminované umiestniť v každej miestnosti/priestranstve/na lešení, vo väčších úsekoch aj viac kusov tak, aby boli viditeľné a dostupné počas priebehu stavby, aby si každý, kto sa zúčastňuje stavebného procesu, mohol bez komplikácií overiť, ktoré konštrukcie sú hodnotné a musia zostať zachované/nepoškodené. Tieto výkresy/pokyny by mali byť spomenuté aj v správach k projektu ako neoddeliteľná súčasť projektu a tým pádom aj ako súčasť/podklad k prípadnému VO uvedené v zmluve so zhotoviteľom.</p> <p>Tiež vypracovať projekt ochrany exponovaných zabudovaných prvkov (odebrenie portálov/šambrán, pecí, ochrana zabudovaných skriň, v prípade citlivých materiálov aj sledovanie vlhkosti v týchto konštrukciách), ochrana podláh, okien a dverí pri manipulácii na stavbe (sem sa počíta nielen presun materiálov/hmôt, ale aj otváranie samotných dverí/okien/okeníc) a pod.). Všetko zohľadniť v rozpočte.</p>	X	X	X
14	<p>Predpísať POVINNOSŤ komisii – úvodných, priebežných, hodnotiacich – na jednotlivých úsekoch stavby, kde prebehne k vzájomnej výmene informácií a dohode na postupe, resp. na úpravách postupu v prípade nálezov; tieto komisie môžu byť využité aj pre výbery finálnych riešení napr. pri vzorkovaní (materiálov, povrchov a pod.), resp. k preberaniu zhotoveného diela/ukončenej časti/etape stavby.</p>	X	X	X
15	<p>Do správ alebo aj poznámok na výkresoch je potrebné uviesť aj základné pokyny napr. pre trasovanie sietí, kabeláží a pod. – v súvislosti s rizikom narušenia statiky alebo narušenia hodnotných prvkov a pamiatkových hodnôt (napr. zákaz drážkovania a prierezov v päťach klenieb a pod.).</p> <p>Ak sa plánujú celoplošné odkryvy a/alebo čistenie povrchov od nevhodných omietok, je vhodné stanoviť povinnosť komisie (vid' predošlý bod), kde sa priamo na stavbe oboznámi relevantní aktéri so stavom po očistení (čistenie zväčša pod dohľadom reštaurátora alebo aspoň kvalifikovaného TDI) a následne sa určia trasovania alebo korekcie trasovania sietí, príp. korekcie statických riešení, skladieb konštrukcií a pod.).</p>	X	X	X
16	<p>V projekte elektro zväžiť použitie AFDD/AFCI ističov pre bytové priestory v rámci budovy (ističe proti el. oblúku = hrozí pri poškodených/pricviknutých/zostarnutých kábloch a ich spojoch, resp. prepojeniach v rámci krabíc, zásuviek a pod.).</p>	X		X
17	<p>V projekte PO pamätať na autonómnu mechanickú ochranu rozvodných skriň samohasiacimi systémami.</p>	X		X
18	<p>Ochrana prírody a jej presah do POV – ochrana hniezdiaceho vtáctva, ochrana netopierov, ochrana rastlín a pod. Je potrebné zosúladiť stavebné práce aj s ochranou prírody ideálne už v štádiu predprojektovej prípravy, predpokovať možné postupy s príslušnými úradmi a s asistenciou dotknutých ochranárskych združení VOPRED zabezpečiť riešenia v súlade so záujmom ochrany prírody, čo následne šetrí investorovi</p>	X		

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA NA SPRÁVNE NASTAVENIE PROJEKTU OBNOVY

	čas aj prostriedky. Je vhodné kontaktovať príslušné ochranárske združenia, ktoré vedia poradiť a častokrát aj proaktívne zabezpečiť vyriešenie možných komplikácií.			
19	Použitie lokálnych surovín/materiálov, resp. materiálov, ktoré korešpondujú vlastnosťami aj vzhľadom s materiálmi obsiahnutými v historických konštrukciách.	X	X	X
20	Už od úvodnej obhliadky stavby architektom/projektantom pamiatkovej obnovy je vhodné dokumentovať stavbu aj fotograficky (resp. zdokumentovať východiskový stav). Osvedčuje sa kombinácia 360° fotografií s fotografiami detailov. Pre čo najlepšiu využiteľnosť takejto dokumentácie je potrebné stanoviť si a následne dodržiavať napr. číslovanie priestorov (pre roztriedenie fotografií do zložiek) a vhodné stanovišťa pre snímkanie priestorov 360° fotografickým prístrojom. Takéto snímkovanie je vhodné zahrnúť aj do zmluvy s technickým dozorom investora v určených intervaloch (dátumovo alebo procesne – teda napr. po každom kroku meniacom aktuálny stav) alebo v časoch konaní dohľadu/kontrolných dní/komisií a pod. Takáto dokumentácia je nápomocná aj pre dohľadanie finálneho trasovania sietí, umiestnenia nálezov počas výstavby, ale aj pre fakturáciu – má teda zmysel pre všetky zúčastnené strany.	X	X	X
21	Už do VO zadať požiadavku na komunikáciu zhotoviteľa (aj TDI a iných účastníkov procesu) cez niektorý z elektronických systémov riadenia stavieb.	X	X	X
22	Už cez podmienky vo VO zadať nutnosť zaškolenia zhotoviteľa do špecifických procesov (zohľadniť aj v rozpočte) – napr. v súčinnosti s Odborom preventívnej údržby PÚ SR alebo špecialistami, ktorí participovali na projekte.	X		X
23	Pri uchovávaní zbierok/zbierkových predmetov postupovať podľa najnovších metódik ⁴ – kde sú zapracované najnovšie poznatky ASHRAE ⁵ , popredných zbierkových inštitúcií a profesijných združení), ktoré vytvárajú prirodzenejšie prostredie v súlade s ustáleným fungovaním historických objektov a tak o. i. aj šetria financie na prevádzku.	X		
24	Predpísaná údržba, plán údržby (zásady pre vetranie, čistenie odtokov, kontrola, nátery, dopĺňanie zásypov/škárovania, kontrola a dopĺňanie krytiny, starostlivosť o zeleň – historickú aj novú, atď.) – dopĺňajú/spresňujú ho aj zhotoviteľia podľa konkrétnych dodávaných výrobkov (napr. druh/výrobca olejových náterov okien a pod.). Mali by byť známe už v procese VO, resp. potreba údržby by mala byť nastavená a predložená zhotoviteľom už do VO, kde by mali byť vyčíslené aj náklady na odporúčanú (alebo záručnými podmienkami vyžadovanú) starostlivosť na obstarávateľom požadovanú dobu.	X		X
25	Zabezpečiť údržbu a dopĺňanie/opravu/úpravu zelene min. na dobu 2-3 rokov po ukončení stavby – toto by malo byť už súčasťou VO, zohľadnené v rozpočtoch.	X		X
26	Tiež nariadiť uvedenie okolia stavby do pôvodného stavu v polohách, ktoré nerieši projekt (keď odíde stavba, nesmie lokalita vyzeráť ako stavenisko).	X	X	X
27	Nutnosť čistenia od zbytkov po remeselníkoch/stavbe (odrezky, piliny, prach, sutina).	X	X	X

⁴ Metodika pro uchovávaní předmětů kulturní povahy, 2018, dostupné aj online: https://mck.technicalmuseum.cz/wp-content/uploads/2017/12/Metodika_WEB_final.pdf

⁵ Celosvetová organizácia inžinierov pre vykurovacie, vzduchotechnické a chladiace systémy, ktorá sa zameriava na celkové posudzovanie a riešenia vnútorného prostredia budov s ohľadom na znižovanie nárokov na energie a udržateľnosť riešení (www.ashrae.org).

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA NA SPRÁVNE NASTAVENIE PROJEKTU OBNOVY

	Je nutné počítať s tým, že dopad na pamiatkové hodnoty a stabilitu konštrukcií môže mať aj čistenie stavby – sutina, násypy, staré kabeláže a pod., čomu je potrebné prispôbiť postupy a spôsob vykonávania a dohliadania prác.			
28	Ak sa má dodržať autorský zámer aj pri prvkoch, ktoré podliehajú vypracovaniu dodávateľskej dielenskej dokumentácie, je vhodné doplniť poznámku „Dielenská dokumentácia podlieha schváleniu autorom projektu“, resp. by si prerokovanie a schválenie dokumentácie mal/mohol vyžiadať aj KPÚ.	X		X
29	Na stavbe je potrebné dbať na dôslednú znalosť projektu stavbyvedúcimi a majstrami (zvlášť sa sústrediť na presahy napr. reštaurátorského návrhu do stavby a naopak, tiež na súvislosti a nutnosť koordinovaného vykonávania prác) a dôsledne dozerať prácu robotníkov, pretože nie je možné od robotníkov nezaučených do problémov pamiatkovej obnovy, očakávať znalosti historických konštrukcií a schopnosti odlišovať podstatné prvky od menej podstatných, resp. hodnotné od nehodnotných, najmä v dnešnej dobe, kedy boli stavebné tradície prerušené už minimálne 80 rokov.		X	
30	Viacero okruhov problémov je možné pri pamiatkovo chránených objektoch nastaviť cez expertízne riešenia a výnimky – zabezpečiť konzultácie projektu pre neštandardné riešenia v pamiatkovom prostredí (značenie, vyžadované nariadeniami vlády, normami, inými predpismi/zákonmi/vyhláškami,...) – technická inšpekcia, inšpektorát práce, hasičský zbor, hygiena atď.	X		
31	Naša legislatíva ponúka množstvo pomerne voľne formulovaných definícií a požiadaviek, ako aj množstvo možností pre výnimky, preto je pri riešení konkrétnych problémov potrebné naštudovanie súvisiacej legislatívy, judikátov a pod.	X		
32	Je potrebné si uvedomiť, že normy majú odporúčací charakter.	X		
33	Ak je súčasťou reštaurovanie, tak musí byť podmienka priebežnej prítomnosti reštaurátora počas prebiehajúcich rešt. prác.	X	X	X
34	Zazmluvniť výskumníka AHV na dohľad počas stavby + spracovanie nálezov.	X	X	X
35	Zazmluvniť archeológa na dohľady a spracovanie nálezov.	X	X	X
36	Požiadavka na priebežnú dokumentáciu počas trvania stavby – vyhodnocovanie nálezov, postup po úsekoch, schvaľovanie po úsekoch, dokumentácia po úsekoch; dokumentovanie pred rozobratím/deponovaním, dokumentovanie počas obnovy,...	X	X	X
37	Ak sa po odhalení situácií na stavbe preukáže skutočnosti, ktoré ovplyvnia výber materiálu/technologie, tie budú zohľadnené počas obhliadok, ktoré majú byť konané v súlade so Sprievodnou/Súhrnnou správou pri začiatku prác na každom úseku murív, resp. počas kontrolných dní.	X	X	X

Skratky, vyskytujúce sa v tabuľke:

- NHL - Natural Hydraulic Lime
- PO - projekt protipožiarnej ochrany
- POV - projekt organizácie výstavby
- TDI - technický dozor investora
- VO - verejné obstarávanie

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN [OBNOVY]

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Plán obnovy a odolnosti SR, Komponent 2: Obnova budov
Reforma zvýšenia transparentnosti a zefektívnenia rozhodnutí
Pamiatkového úradu SR

B. Metodika princípov rozhodovania Pamiatkového úradu SR vo veciach stavebnotechnického /alebo reštaurátorského/ zásahu

Časť 3. Požiadavky na predprojektovú a projektovú prípravu

PRÍLOHA Č. 2 VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA NA SPRÁVNE NASTAVENIE PROJEKTU OBNOVY

AUTOR METODIKY

Róbert Erdélyi

REDAKCIA

Nada Kirinovičová

JAZYKOVÉ ÚPRAVY

Text neprešiel jazykovou úpravou.

VYDAL

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky
Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava

Vydanie prvé

© 2023

www.pamiatky.sk